

İDRİS-İ BİDLİSÎ Selim Şah-Nâme

Hazırlayan
HİCABİ KIRLANGIÇ

HECE

tarih

Hicabi Kırılancı: 1966 Amasya doğumludur. İlk ve orta öğrenimini Amasya'da tamamladı ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde Fars dili ve edebiyatı alanında öğrenim gördü. Mevlâna Araştırmaları Derneğinin kurucularından ve yönetim kurulu üyelerinden olan Kırılancı, aynı zamanda iki dönem (2006-2008 ve 2014-2016) Türkiye Yazarlar Birliği genel başkanlığı görevini üstlendi. Halen Ankara Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Şiir çalışmalarını çeşitli edebiyat dergilerinde yayımlayan Kırılancı'nın İran edebiyatı alanında yayımlanmış telif ve tercüme kitap ve makaleleri vardır.

Kitapları:

Hayret Makamında (şiir)

Düşte Yürüyen Derviş (şiir)

Üç Defter (şiir)

Yedi Meclis-Mecâlis-i Seb'a (Mevlânâ'dan çeviri)

Mesnevi (Mevlânâ'dan çeviri - Derya Örs ile birlikte)

Bostan (Şirazlı Sa'dî'den çeviri)

Gülistan (Şirazlı Sa'dî'den çeviri)

Hâfız Divanı (Şirazlı Hâfız'dan çeviri)

İDRÎS-İ BİDLÎSÎ
SELİM ŞAH-NÂME

Hazırlayan
HİCABİ KIRLANGIÇ

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 397
Tarih

Birinci Basım: Kùltür Bakanlığı Yayınları 2001
Hece Yayınları Birinci Basım: Eylül 2016
©Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: SARAUSTA
www.sarakusta.com.tr
Teknik Hazırlık: Bùlent GÜLER

Baskı: Dumat Ofset
T: (0312) 278 82 00

ISBN: 978-605-9279-92-5

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Őti.
Konur Sokak Nu: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenışehir/Ankara
T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14
e-posta: hece@hece.com.tr
www.hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ / 17

GİRİŞ

SELİM-NÂMELERE DÂİR / 19

İDRÎS-İ BİDLÎSÎ / 25

I-Hayatı / 25

II-Kişiliği / 36

III-Eserleri / 38

SELİM ŞAH-NÂME / 47

I-Eserin Yazılışı ve Yeniden Tertip Edilişi / 47

II-Ebu'l-Fazl Hakkında / 50

II-Selim Şah-nâme'nin Kompozisyonu ve İçeriği / 52

VI-Selim Şah-nâme'nin Dili ve Üslubu / 53

V-Selim Şah-nâme'nin Nüshaları / 55

VI-Çeviride İzlenen Yöntem / 58

SONUÇ / 59

SELİM ŞAH-NÂME

Övgüye Layık Olan İyilik Sahibi Allah'a

Hamd ve Övgü Makamı / 62

İhtiyaçlara Cevap Veren Allah'ın Birliğinin Dua ve Yakarış

Diliyle Dile Getirilmesi / 63

Fezleke: Hacetleri Karşılamanın Allah'ın Birleşmesi ve

Ona Yakarış / 67

İnsanlığın En Hayırlısı ve Yaratılmışların En Şerefli Olan

Peygamberin Övgüsünün Zikri ve O Mahşer Şefaatinin

Şefaatinin Dileme Yolunda Yakarış ve Dua / 69

İnsanlığın En Hayırlısı Müjdelenmiş Müjdeleyici Muhammed'e Övgü /	70
İki Dünyanın Övüncü İnsanların ve Cinlerin Peygamberine, İnsanın Seçkini ve Seçkin İnsana Övgününün Fezlekesi /	72
Ahir Zaman Peygamberinin Miracının Saadet Başlıklı Hikâyesi /	74
Ümmetlerin Şefaathçisi Hazret-i Peygamberin Miracının Fezlekesi /	75
Felek Mevkili Sultan (...) Selim Şah Han'ın Vasıflarının ve Seciyelerinin Zikrinin Önceliğinin Gerekliği Hakkında /	79
Dünya Fatihî Sultanın Övülesi Yanlarının ve Vasıflarının Hikâyesi ile Cennet Mekânlı Babasının Cennet Bahçesine Göçmesinden Sonra Onun Günden Güne Artan Saltanat Tahtına Kutlu Oturuşunun Fezlekesi /	82
Süleyman Mekânlı Sultanın Bu Tez Geçen Dünya Diyarından Göç Edişini Hilafetin Veliâhdı Olan İkbâl Sahibi Sultan Selim [II. Selim] Şaha Hal Diliyle Arz Ediş Manzumesi /	85
Kitabın Bölümlerini Anlatmadan Önceki Hikâyenin ve Cennet Mekânlı Babamın O Alicenap Padişaha Samimi Kulluğunu İzhâr Etmesinin Fezlekesi /	102
Doğru Sonuç Veren Mukaddime ile Bölüm ve Kısım Şeklinde Olayların Hikâyesinin Anlatıldığı Kitabın Bölümlerinin Fihristi /	108
Sultanın Kutlu Doğumu, Mutluluk ve Şefaath Beşiğinde Büyümesi İle Sonsuz Arzu ve Emelle Gençlik ve Mutluluk Derecesine Ulaşması Hakkında Mukaddime /	111
Mutlu Padişahın Doğuşunun Hikâyesinin, Çocukluk Hallerinin Anlatılışının, Büyük Ziyafetler Verilişinin, Şehzadenin Öğreniminin ve Trabzon İline Vali Olarak Atanışının Fezlekesi /	115
Sultan Selim Han'ın Saltanat Başlangıcının Nedenlerinin Hikâyesi ile Kutlu Sultan Bayezid'in Saltanatının Sona Erişinin Zikri ve Tekeili Vilayetinde Şah Kulu Fitnesinin Baş	

- Göstermesiyle Vezir-i Azam Ali Paşa'nın Sultan Bayezid
Tarafından Nimetleri İnkâr Eden O Âsi Tâîfeyi
Defetmek Üzere Gönderilmesi / 119
- Süleyman Mekânlı Sultanın Bu Tarihten Önce Yıl Başında
Kendi Saltanat Merkezi olan Trabzon'dan Allah'ın
Tevfik Gemisiyle Kefe'ye Geçişinin Hikâyesi / 122
- Sultan Ahmed'in Veliâhtlığın Kendisine Verilmesi İçin Hilafet
Merkezine Yönelişinin Hikâyesi / 127
- Sultan Bayezid Han Oğlu Sultan Korkut'un Gaflet Üzere
İstanbul'a Gelmesinin Zikri / 130
- Sultan Selim'in [...] Tarihinde İstanbul'a Varması / 131
- Kutlu Sultan Bayezid Tarafından Reşit Hâlef Tayin Edilmiş
Sultan Selim Han'a Saltanat Hilafetinin Verilişi / 133
- Sultan Selim Han İle Kardeşleri Sultan Ahmed ve
Sultan Korkut'un Durumları / 136
- Sultan Selim Şah'ın Allah'ın Yardımı ve Allah Katından Gelen
Teyit İle Dünyanın Sığınağı Olmayı ve Şahlığı Nitelik ve
Soy Bakımından Haketmesi Hakkında / 140
- Kutlu Sultan Bayezid'in Bir Köşeye Çekilmeyi Yeğleyerek
Dimetoka'ya Yönelmesi, Mülke ve Orduya Veda Etmesi,
Kendi Hizmetine Bazı Mülazımları Seçmesi ve Gideceği
Yere Varmadan önce Yolda Sekülü Mevkiinde 918 (1512)
Yılıının [...] Ayında Vefat Etmesi Hakkında / 142
- Sultan Ahmed'in Ordu Hazırlama Fitnesini Ortadan
Kaldırmak Amacıyla Sultan Selim'in Ankara
Tarafına Yönelmesi / 144
- O Bilgili ve Haberdar Şahın Keskin Görüşüne,
Güzel Düşüncesine ve Parlak Tedbirine Yaraşır Tedbirlere
Başvurmak Yoluyla Sultan Ahmed'in Ele Geçirilmesi / 149
- Mısır Sultanının Elçisinin Sultanın Padişahlık ve
Kayserlik Tahtına Oturuşunu Kutlamak Amacıyla Gelmesi / 153

- Sultan'ın Hazırlıklar Yapıp İnan Topraklarına ve Acem Memleketlerine Yönelişinin Hikâyesi / 154
- Din Sultanının İnan Topraklarına Yönelmesi ve Mülhit Kızılbaşı Ortadan Kaldırmak Amacıyla Acem Diyarına Düzenlenecek Seferin Hazırlıkları Konusundaki Hikâyenin Manzum Fezlekesi / 170
- İkbâl Sahibi Sultanın Dalalet Yolcusu Acem Hükümdarı Şah İsmail'e Ferman Göndermesi Hakkında / 176
- Kutluluk Sahibi Sultan Tarafından Tâcizâde Emir Cafer Tuğrâî Eliyle Acem Şahına Yazılan Yüce Buyruğun Sureti / 178
- İnan Memleketlerine Doğru Harekete Geçmek İçin Saltanat Askerlerinin Donatılmasının Anlatılması / 183
- Cem Makamlı Sultanın Acem Hükümdarı Sapık Şaha Türkçe Olarak Yazdığı Mektubun Sureti / 193
- Zaferin Kılavuz Olduğu İslam Ordusunun Akdeniz'den Sayılamaz Gemilerle ve Bineklerle Geçişinin Sapkın Şaha Mektup ve Mesajlarla Uyarılar Gönderilmesinin, Sultanın Sivas Ovasında Uçsuz Bucaksız Orduyu Gözden Geçirmesinin ve Kötü İnsanlarla Kalplerinden Cesareti Yok Etmek İçin Mektup Göndermesinin Fezlekesi / 197
- Süleyman Mekânlı Sultanın Erzurum, Eleşkirt ve Azerbaycan Şehirlerinde Nusret Sirayetli Sancağı Yükseltmesinin ve Mektupların Cevaplandırılmasından Sonra Devlet Düşmanları ve Muhaliflerle Güreşe Tutuşmaya Yönelişte Hızlı Davranmasının Hikâyesi / 202
- Saltanat Sancaklarının Erzurum, Eleşkirt ve Erzincan Beldelerinde Açılması ve Acem Şahı Tarafından Cevabın Gelmesi Hikâyesinin Fezlekesi / 203
- Mücahitler Sultanıyla İnan Şahının Savaş Yerinde Hak ile Batıl Topluluklarının Karşılaşmasıyla Çaldıran Ovasında Dünya Padişahının Muzaffer Ordusunun Fetih Kazanıp Düşmanların Yenilip Kaçmalarının Hikâyesi / 212

- Düşmanların Ölüm Meydanının Hikâyesi / 217
- İskender Şiarlı Padişahın Askerinin Değersiz Kızılbaş Şahı ve
Ordusuyla Karşılaşması ve Savaş Gününde İki Tarafın
Vuruşması Hakkındaki Hikâyenin Fezlekesi / 227
- Zafer ve Galibiyet Akşamının Sabahında Süleyman
Mekânlı Sultanı Fetih ve Zafer Tahtına Oturması ile Kızılbaş
Esirlerin Bazısının Öldürülmesi, Bazısının da Hapsedilmesi
veya Serbest Bırakılması Hakkında Hikâye / 234
- Fethin Manzum Olarak Mensur Hikâyeye Dayanılarak ve
Bilinenlere Uygun Olarak Hikâye Edilmesinin Fezlekesi / 237
- Dünya Fatihi Sultanın Fetih ve İkbâl Menziline Cennet
Gibi Saltanat Diyarı Tebriz'e Yönelmesi / 241
- Kulların ve Beldelerin İslahı Amacıyla Vezirlerin ve Merhum
Babamın Önceden Gönderilmesinin Hikâyesinin
Manzum Fezlekesi / 244
- Dünya Fatihi Padişahın Beylerden, Vezirlerden ve Küçük
Büyük Makam Sahiplerinden Oluşan Devlet Erkânını
Toplayarak Görüşmesi ve Azerbaycan'da Kalıp
Kışlamalarının Yararı ve Zararı Konusunda İstişare Etmesi / 247
- Tebriz'den Eskiden Miras Kalan Hilafet Tahtının
Merkezine Doğru Yolculuğu / 251
- Âlem Padişahının Kutlu Sancaklarının İran Seferinden
Döndükten Sonra Rumiyye-i Suğra Sınırlarına Ulaşıp... / 258
- Sultan'ın Kutlu Sancaklarının Darü'l-Mülk Amasya'ya
İnişi ve Acem Hükümdarı Şah İsmail'in Elçilerinin Gelmesi / 263
- Kudret Sahibi Sultanlar Sultanının Teveccühünün Bereketiyle
ve Gazilerle Mücahitlerin Yardımıyla İran Beldelerinden
Olan Sağlam Kemah Kalesinin Sabah Vaktinden
Öğle Namazı Vaktine Dek Fethedilmesinin Hikâyesi / 269
- Kemah Kalesinin Fetih Hikâyesinin Manzum Fezlekesi / 277
- Zafer Ünvanlı Askerin Kışlayıp Dinlenmesi İçin
Yüce Şanlı Sultan'ın Tebriz Şehrinden Dönmesinin Ardından
Verdiği Emirle Bendenizin Kürdistan Şehirlerine Yönelmesi / 284

Davetçinin Kürdistan Memleketlerine Yönelişi /	289
Kemah'ın Fethinden Sonra Dünya Fatihisi Sultanın Alaü'd-devle Zü'l-Kadr'in Kadrinin İntikâmını Almaya ve Dulkadirli Vilayetinin Memleket ve Kalelerini Fethedip Türkmen Ulusunu Ele Geçirmeye Zafer Yapılı Askerlerin Önünde Yönelmesinin Hikâyesi /	295
Fethe Sığınak Olan Gemilerin Korunduğu Mahzenlerin Niteliği/	301
Dokuz Yüz Yirmi (1514) Yılında Devlet İntizamlı Hadimlerin Çaba ve Girişimleriyle İslam Memleketleri Çevresinde Ortaya Çıkan Olay ve Fetihlerin Hikâyesi /	302
Kürt Askerlerinden Oluşan Devlet Dostlarının Fethi Ulaşım İlhat Ehlinin Beylerinin Yenilmeleri Hakkında Fezleke /	309
Diyarbakir Memleketlerinin Fethedilişi ve Zikredilen Beldelerden Çemişkezek Savaşının Hikâyesi /	312
Acem Melik ve Hâkimlerinin Özellikle Kürt Beldeleri Yöneticilerinin Kemah'ın Fethiyle Sultanın Alaü'd-devle Topraklarını İnat Ehlinin Temizleyip Sonra da Hilafet Tahtına Yönelişi Sırasındaki Durumlarının Hikâyesine Dair Fezleke /	314
Bundan Sonra Ortaya Konan Doğru Tedbirlerin ve Sultanın Devletinin Bereketiyle Müslüman Memleketlerinde Fetih İşinin Günden Güne İlerlemesinin Hikâyesi /	317
Amid Şehri Kalesinin Fethedildiği Günün Sabahının Sıfatı İle O Şehrin Güzelliklerinin ve Munis Seçkinlerinin Zikri /	319
Meşhur Beylerin ve Muzaffer Ordu Komutanlarının Diyarbakir'in Muteber Kalelerinden Mardin Kalesini Kuşatma Yolunda Müşavere Etmeleri /	322
Bıyıklı Mehmed Paşa ve Ben Fakir Tarafından Mezkur Olayın Süleyman Mekânlı Sultanın Dergâhına ve Kızılbaş Ordusu Tarafından da Yardım İstemek İçin Sapkın Şaha Arz Edilmesi /	325
İslam Askerlerinin Karahan ve Diğer Kötü Akıbetli Beylerin Kumandasındaki Kötü Şanlı Kızılbaş Ordusuyla Savaşıp Vuruşmaları /	333

- Sultanın Diyarbekir ve İnan Fetihlerinde Fedakârlık Gösteren
Beylere ve Kumandanlara Ödüller, İhsanlar, Hilatler ve
Hazine Vermesinin Tafsilatı / 339
- Sultanın Türkçe Olarak Yazılmış Kutlu Hükümünün ve
Mübarek Minvalli İhsanlarının Timsali / 340
- Diyarbekir Memleketlerinin Fethedilişleriyle O Arada
Ortaya Çıkan Savaşlar ve Dinle Devlet Düşmanlarının
Mağlup Olmaları Hakkında Fezleke / 342
- Diyarbekir Memleketlerinin Muteber Kalelerinden Olan
Mardin Kalesinin Zaptı Konusunda Beylerle Ordu
Komutanlarının İstişare Etmeleri Hakkında / 346
- Mezkur Hadisenin Bıyıklı Mehmed Paşa ve Ben Fakir
Tarafından Süleyman Mekânlı Sultanın Dergâhına ve
Kızılbaş Askeri Tarafından da Adam ve Yardım Talebiyle
Kendi Şahlarına Arz Edilmesi / 348
- Bıyıklı Mehmed Paşa'nın Kendi Düşünce ve Tedbirinin
Hatalı Olduğunu Anlaması / 351
- Sultanın İnan Memleketlerine Üçüncü Kez Hareketi ve
Bu Sırada Mısır Sultanının Muhâlefeti ile Sultanın
Nasihat ve Müslümanlık Törelerini Yerine Getirmek
Amacıyla Elçiler Göndermesi / 356
- İslam Sultanlarının Padişahının Mısır Sultanı ve Şam
Melikleriyle Mercidabık'ta Davud Nebi'nin Meşhur Kabrinin
Bulduğu Yerde Karşılışmasıyla Gerçekleşen
Büyük Savaş ve Vuruşma Hadisesi / 365
- Dünya Fatihisi Sultanın Din ve İman Yolunu Kesenleri
Yani Sözünde Durmayan Mısır Sultanının Askerlerini
Defetme Yolunda Harekete Geçmesi Hâlep Yakınlarında
Mercidabık'ta Fitneci Çerkeslerle Savaşın Gerçekleşmesi ve
Belaya Düşmüş Bu Taifenin Askerinin Hezimet
Uğraması Hikâyesinin Fezlekesi / 376
- Âlem Hükümdarı Padişahın Hâlep Diyarından Şam
Beldelerini Zaptetmek Azmiyle Harekete Geçmesi / 380

- Âlem Hükümdarı Padişahın Kum Gibi Kalabalık Ordusuyla
Birlikte Yüce Allah'ın Yardımıyla Amansız Çölde, Mısır'ın
Cehennemden Bir Parça ve Seraptan İbaret Olan
Katya Çölünde Harekete Geçmesi / 396
- Mekke Şerifinin Gelmesi, Sa'id Vilayeti Reis ve
Komutanlarıyla Çeşitli Arap Kavimlerinin
İtaat Etmeleri, Mağrip Kralı Elçisinin Gelmesi / 414
- Merhum Babam Fakir Mevlana İdris'in Sırf Devlet Taraftarlığı
Nedeniyle Şefkatli Sultan Selim Han'ın Yüce Tabiatına
ve Adaletine ve Kendisinin Dinin Sığınağı Padişahla Olan
Yakınlığına Güvenerek Takındığı Tavrın Hikâyesi / 418
- İşte Büyük Ödüllere Neden Olan Mısır Kasidesi / 420
- Daha Önceden Bir Anlaşma Olmadığı Halde Mısır
Hükümetinin Yunus Paşa' dan Sonra Hayr Bey'in
Yükümlülüğüne Verilmesinin Zikri / 440
- Rumeli Vilayetinden Tımarlı Sipahilerin Mahsullerinin ve
Hazine Gelirlerinin Şam Şehrine Gönderilmesi ve Sultanın
Fethedilen Arap Vilayetlerinin Tahrir Defterlerinin Tutulması
Yolundaki Emirlerinin Hikâyesi / 444
- Vezir Pir Mehmed Paşa'nın İstanbul'dan Vezir-i A'zam
Makamına Atanmak ve Sultanın Huzuruna Kabul Edilmek
Şerefine Ermek İçin Dımeşk'e Gelişi Hakkında / 446
- Dımeşk'in Sâlihiye Şehrinde Muhyi'd-din 'Arabi'nin
Mezarı Başına Cami ve İmaret İnşası / 447
- İtaat ve Bağlılıktan Sonra İbn Haneş'ten Şam Civarında
Baş Gösteren İsyân ve Fesatla Nimete Nankörlük / 450
- Rumiyye-i Suğra Memleketi Hududunda Bulunan Turhal
Kalesi Dolaylarında Celâli Mülhitlerinin
Ayaklanmaları Hakkında / 455
- Haşmet ve İkbâl Tahtı Sultanının, Zevâli Çabuk Olan
Bu Bekâsız Sarayından Celâl Sahibi Allah'ın Rahmet ve
Mağfiretine Göç Edişinin Anlatılışı ile Kitabın Hatimesi / 457
- Mersiye / 465

İkbâl Sahibi ve Dünya Fatihî Padişah Sultan Selim Han'ın Bu Kısa Ömürlü Dünyadan Mülkün Meliki Olan Celal Sahibi Allah'ın Kaza ve Rıza Fezasına Göç Edişi /	466
Padişahın Vasiyetinin Din Sığınağı Hâlefe İletilmesi /	471
İtibarsız Dünyanın Yergisi Hakkında /	471
Sultanın Vasiyetini Dinledikten Sonra Vezirlerin Durumları, Onun Bu Amansız Dünyadan Göç Edişi ve Memleket Varisinin Kısa Zamanda Gelerek Saltanat Tahtına Oturuşu Hakkında /	472
Rahmetli Padişahın Tabutunun Emniyet Yatağına ve Huzur Makamına Ulaştırılması Hakkında /	472
Matemli Baharın Vasfı /	474
Bu Olay Sırasında Yedi Kat Göğün Halinin Değişmesi ve Bu Musibet ve Facianın Gerçekleşmesiyle Yedi Gezenin Şaşkınlığa Düşmesi /	474
Saltanat Vârisinin Devlet ve Hilafet Tahtına Çıkışı ve Cennet Makamlı Sultanın Kabri Üzerine Padişahın Emriyle Türbe Yapılışı Hakkında /	475
Saltanat Akıbetli Genç Şehzade Sultan Oğlu Sultan, Sultan Selim Han Oğlu Sultan Murad'ın Zikriyle Sözün Bitirilişi /	479
Bu Samimi Kulun Halis Kulluğundan ve Devlet Arzusundan Kaynaklanan Söz Hatalarından Özür ve Bağışlanma Dileme Hakkında Son Söz /	482
KİTABIN BİTİRİLİŞ TARİHİ HAKKINDA /	487
KAYNAKÇA /	489
ÖZEL ADLAR DİZİNİ /	493

Annem ve babama hürmetle